

Дослід 3.3. Діагностика емпатії (модифікований опитувач А. Меграбяна і Н. Епштейна)

Вступні зауваження. Емпатія – від грецького *empathies* (“співчуття”) – осягнення емоційних станів іншої людини у формі співчуття. Емпатія – феномен соціально-психологічного походження, що виник під час взаємодії людини з людиною, твариною, при сприйнятті творів мистецтва. Як індивідуально-психологічна якість емпатія характеризує здатність людини співчувати та співпереживати.

Емпатія складає ядро комунікації. В комунікаційній діяльності вона допомагає збалансувати міжособистісні стосунки, робить поведінку людини соціально обумовленою. Розвинута емпатія – один із важливих факторів успіху у тих видах діяльності, які потребують сприйняття світу партнера у спілкуванні: в психології, педагогіці, мистецтві, медицині, журналістиці, соціальній роботі.

Вперше опитувач був запропонований А. Меграбяном і Н. Епштейном.

Мета заняття. Оволодіти методом діагностики емпатії за допомогою опитувача А. Меграбяна і Н. Епштейна.

Оснащення. Опитувач (додаток 3.3.1).

Порядок роботи. Респонденту надається бланк для відповідей. Зачитується інструкція: “Прочитайте наведені нижче твердження і, орієнтуючись на те, як ви поводитесь в подібних ситуаціях, зазначте ступінь своєї згоди по кожному питанню. Для цього у відповідній графі бланку для відповідей (додаток 3.3.2) зробіть позначення”.

Обробка результатів та аналіз даних. Обробка проводиться у відповідності до ключа (додаток 3.3.3). За кожен відповідь надається 1, 2, 3, 4 бали, потім шляхом додавання підраховується сума балів. Ступінь вираженості емпатії визначається за таблицею переліку балів у стандартні оцінки за шкалою стенів (додаток 3.3.4).

Додаток 3.3.1

Опитувач

1. Я засмучуюсь, коли бачу незнайому людину, яка почуває себе самотньою серед інших людей.
2. Мені неприємно, коли люди нестримані і відкрито виявляють свої почуття.

3. Коли хто-небудь біля мене хвилюється, я також починаю хвилюватися.
4. Я вважаю, що плакати від щастя нерозумно.
5. Проблеми своїх друзів я сприймаю близько до серця.
6. Інколи пісні про кохання викликають у мене багато емоцій.
7. Я б сильно хвилювався, якби повинен був сповістити людині неприємну для неї звістку.
8. Оточуючі люди надзвичайно сильно впливають на мій настрій.
9. Я хотів би отримати професію, що пов'язана із спілкуванням з людьми.
10. Мені подобається спостерігати за людьми, коли вони отримують подарунки.
11. Коли я бачу людину, що плаче, я дуже засмучуюсь.
12. Я інколи почувую себе щасливим, коли слухаю деякі пісні.
13. Коли я читаю книжку, то так переживаю, начебто все відбувається насправді.
14. Я серджусь, коли бачу, що з кимсь поводяться погано.
15. Я можу залишатися спокійним, навіть тоді, коли всі інші хвилюються.
16. Мені неприємно, коли люди плачуть та охкають, дивлячись фільм.
17. Коли я приймаю рішення, то ставлення інших людей до нього не відіграє ніякої ролі.
18. Якщо оточуючі чимось пригнічені, то я втрачаю душевний спокій.
19. Я переживаю, якщо бачу людей, що легко засмучуються через дрібниці.
20. Я дуже засмучуюсь, коли бачу страждання тварин.
21. Нерозумно переживати з приводу того, що трапляється в кіно, або про що читаєш у книжці.
22. Я дуже переживаю, коли бачу безпорадних літніх людей.
23. Я дуже переживаю, коли дивлюся кіно.
24. Я можу залишитися байдужим до будь-якого хвилювання.
25. Маленькі діти плачуть без причин.

Додаток 3.3.2

Протокол заняття

П.І.Б. _____
 Стаття _____ Вік _____ Дата _____

Бланк відповідей

Номер твердження	Так (завжди)	Скоріше так, ніж ні (часто)	Скоріше ні, ніж так (рідко)	Ні (ніколи)
1				
2				
...				
25				

Додаток 3.3.3

Ключ до опитувача А. Меграбяна

Номер твердження	Так (завжди)	Скоріше так, ніж ні (часто)	Скоріше ні, ніж так (рідко)	Ні (ніколи)
1	4	3	2	1
2	1	2	3	4
3	4	3	2	1
4	1	2	3	4
5	4	3	2	1
6	4	3	2	1
7	4	3	2	1
8	4	3	2	1
9	4	3	2	1
10	4	3	2	1
11	4	3	2	1
12	4	3	2	1
13	4	3	2	1
14	4	3	2	1
15	1	2	3	4
16	1	2	3	4
17	1	2	3	4
18	4	3	2	1
19	4	3	2	1
20	4	3	2	1
21	1	2	3	4
22	4	3	2	1
23	4	3	2	1
24	1	2	3	4
25	1	2	3	4

Додаток 3.3.4

Таблиця переліку балів у стени

Стени	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Стандартний відсоток	2,28	4,40	9,19	14,98	19,15	19,15	14,98	9,19	4,40	2,28
Чоловіки	=45	46-51	52-56	57-60	61-65	66-69	70-74	75-77	79-83	=84
Жінки	=57	58-63	64-67	68-71	72-75	76-79	80-83	84-86	87-90	=91

Контрольні запитання

1. Що таке емпатія?
2. По відношенню до яких об'єктів людина може відчувати емпатію?
3. В яких видах діяльності емпатія являється професійно важливою якістю та чому?

Дослід 3.4. Дослідження особистості за допомогою модифікованої форми В опитувача FPI

Вступні зауваження. Опитувач особистості створений головним чином для прикладних досліджень із врахуванням досвіду побудови і застосування таких широко відомих опитувачів, як 16PF, MMPI, EPI та ін. Шкали опитувача сформовані на основі результатів факторного аналізу і відображають сукупність взаємопов'язаних факторів.

Мета заняття. Діагностика станів і властивостей особистості, які мають першочергове значення для процесу соціальної адаптації і регуляції поведінки.

Обладнання. Опитувач з інструкцією і бланк відповідей (додатки 3.4.1, 3.4.2) в кількості, яка відповідає числу людей, які опитуються одночасно.

Опитувач FPI складається з 12 шкал; форма В відрізняється від повної форми лише в два рази меншою кількістю запитань. Загальна кількість запитань в опитувачі – 114. Одне (перше) запитання не входить в жодну шкалу, оскільки має перевіірочний характер. Шкали опитувача I-IX є основними або базовими, а X-XII – похідними, інтегрую-